

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 1966/16
Karar No: 1967/7
Karar Tarihi: 13.12.1967

TA İMA AKTİNİN TEMİNATI OLARAK VERİLEN VE AKIT İFA EDİLMİ OLMASINA RA MEN İADE EDİLMEMEİ
BULUNAN TEMİNAT MEKTUBUNUN İADESİ HAKKINDA TA İYICININ TA İTAN ALEYHİNE AÇTI İ DAVADA ZAMANA İMİ
DEFİ İLERİ SÜRÜLMEMESİNE KARAR VERİLMİ TİR.

ÖZET: Ta İma aktinin teminatı olarak verilen ve akit ifa edilmi olmasına ra men iade edilmemei bulunan teminat mektubunun iadesi hakkında ta İyıcının ta İtan aleyhine açtı İ davada zamana İmİ defi İleri sürülmemesine karar verilmi tir.

(6762 S. K. m. 767)

Dava: Ta İma aktinin teminatı olarak verilen ve akit ifa edilmi olmasına ra men iade edilmeyen teminat mektubunun geri verilmesi konusunda açılan davada ta İtan tarafından İleri sürülen zamana İmİ defi sebebiyle Türk Ticaret Kanununun 767. ve eski Ticaret Kanununun 889. maddesinin tatbikinin mümkün olup olmayacağı hususunda dairenin İki İlamı arasında İçtihat ihtilafı bulundu undan söz edilerek İçtihadı Birle tirme yolu ile ihtilafın giderilmesi Yargıtay Ticaret Dairesi Ba kanlı ının 26.9.1966 tarih ve 66/266 sayılı yazısı ile istenilmesi üzerine toplanan Yargıtay İçtihadı Birle tirme Hukuk Kısmı Genel Kurulunda durum görü İldü:

Karar: Yargıtay Ticaret Dairesinin 21.11.1952 gün ve 6156/5132 sayılı İlamı teminatın geri verilmesi davasının zamanı ından dolayı reddi yolundaki hüküm ile ilgili olup bu İlamda; (Taraflar arasındaki nakil mukavelesi hükmünün 31.7.1943 tarihinde sona erdi İ taraflarca kabul ve İ bu dava 13.3.1950 tarihinde ikame edilmi bulunmasına ve Ticaret Kanununun 889. maddesinde nakil mukavelesinden mütevellit bilumum hukuk davalarının bir sene geçmesiyle sakıt olacağı yazılı olup teminatın iadesi talebinin de sözü geçen nakil mukavelesine müteferri alacaklardan bulunmasına ve nakil ücretinin fazla ödendi İ beyanıyla 10.5.1945 tarihinde davacıdan kesilen mebla ın İstirdadı talebi de aynı hükme tabi görölmesine binaen davacının yerinde olmayan temyiz itirazlarının reddiyle hükmün onanmasına) karar verildi İ ve aynı dairenin benzeri konu ile ilgili 16.11.1965 tarih, 63/6171 E.65/95 sayılı İlamında İse (Dava, davacı nakliyecinin davalı ta İtana kar İ taahhüt etti İ ta İma İ İ dolayısıyla ve bu ta İma İ İnin yerine getirilmesini teminen davalıya verdi İ teminat mektubunun geri alınması davasıdır. Teminat mektuplarının esas sözleşme menin teferruatı olarak kabulü ve esas sözleşme menin tabi olacağı zamana İminin onun hakkında da uygulanması teminat mektubu ve kefalet müesseselerinin mahiyet ve gayesine de uygun dü mez. Dava, teminat mektubunun aynına tevaccüh eden bir İsteekte davacı nakliyecisi davalıya teminat olarak İpotek verebilir veya İhisi kefalet gösterebilirdi. Bu takdirde ve aynı prensibin kabulü halinde bir senelik zamana İmİ süresinin veya İhisi kefalete de tatbiki gibi uygulanması mümkün olmayan bir sonuca gidilmesi İcap eder ki, bu hal, teminat müessesesinin maksat ve gayesiyle ba da amaz. Hükmün davacı yararına bozulmasına) karar verildi İ görölmü ve bu suretle İçtihat aykırılı ının mevcudiyetine ve bu aykırılı ın birle tirilmesine oyçoklu İ ile karar verildikten sonra esasa geçİlmi tir.

1) Taahhütleri ihtiva eden sözleşme melerde çok defa taraflardan biri, kar İ tarafın vecibesini yerine getirece İ konusunda geçerli bir banka teminatı İstemekte ve bankalarca verilen

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 1966/16
Karar No: 1967/7
Karar Tarihi: 13.12.1967

bu gibi taahhüt belgelerine teminat mektubu denilmektedir. Banka teminat mektupları bir bakımdan üçüncü ahsın fiilini taahhüt niteli inde olup daima yazılı ekilde düzenlenmektedir. Bu mektupta genellikle bankanın sorumlu olacağı en yüksek miktar rakamla gösterilmektedir. Bankanın sıfatı, teminatı veren oldu undan, taahhüdü; esas sözleşme meyiy yapan taraflardan ve esas akitten ayrı ve tamamıyla müstakildir. Bankanın taahhüdü lehdarın borcunun geçerlili ine ve varlığı na ba lı olmaksızın garanti taahhüdü olarak tecessüm eder. Banka bu teminat mektubu ile bir sözleşme meyeba lanımı ahsın vecibesini yerine getirmesini ve yerine getirmede i takdirde teminatı alan ahs için do acak tehlikeleri kısmen veya tamamen üzerine alır.

Bir kimse, asıl borçlunun ileri sürebilece i itirazlara bakılmaksızın borcun yerine getirilmemesinden do an zararın tazmini kabul etmesi halinde, o kimse garanti veren durumundadır. Üçüncü ahsın fiilini garanti eden, yani bu ahsın bir ey yapacağı nı ba kasına vaat eden ahs müstakil bir taahhüt altına girmiş olup, o eyin yerine getirilmemesi halinde müspet ve kar ılıklı mahiyette zarar ve ziyan tediyesine mecburdur. Garanti aktinin kefaletten farkı; kefilin borcu ferî mahiyeti haiz, yani asıl borcun zamana zamana ikinci derecede bir taahhüt oldu u, kefil borcun tediyeye edilmemesi halinde tazminat vermeyi de il asıl borçluca icrası lazım olan taahhüdün ifasını, yani borcu ödemeyi üzerine aldı ı halde; garanti veren kimsenin borcu, ferî de il müstakil niteli i ta ımı olmasındır. Garanti veren, asıl taahhüdün icrasıyla de il, zarar ve ziyan tediyesiyle yükümlüdür.

Teminat mektubunu veren banka, bir borç yüklendi inden bu aktin borçlusu ve teminatı alan ise alacaklısı durumundadır. Sözleşme hükümlerini yerine getirme yönünden fiili taahhüt edilen üçüncü ahs ise bu garanti sözleşmesinin taraflarından de ildir. Bu garantinin geçerli olabilmesi için, bu fiilin üçüncü ahs tarafından yapılabilece inin dü ünülmesi yeterlidir. Teminat altına alınan sonucun gerçekleşmesi halinde bu taahhüt ortadan kalkar.

2) Çtihtat aykırılığı bulunan olaylarda ta ıyıcının ta ıma sözleşmesinin gereklerini yerine getirece i konusu banka tarafından verilen teminat mektubu ile ta ıtan lehine teminat altına alınmış , ta ıma akti yerine getirilmiş , teminat altına alınan fiiller gerçekleşmiş , teminat mektubunun iadesi gerekti i halde verilmedi inden, bu mektubun geri verilmesi hakkında dava açılmış tır. Davada ta ıtan zamana ımı definde bulunmu tur. Çözömlenmesi gereken konu; teminat mektubunu ta ıyıcıya iade etmeyen davalı ta ıtanın Türk Ticaret Kanununun 767 ve kaldırılan 865 sayılı Ticaret Kanununun 889. maddelerine dayanmak suretiyle zamana ımı definde bulunup bulunmayacağı ve böyle bir konuda sözü edilen zamana ımının uygulanıp uygulanamayacağı üzerinde toplanmaktadır.

Ta ıma sözleşmesinin tarafları (ta ıtan) ve (ta ıyıcı); teminat mektubu ile taahhüt edilen garanti aktinin tarafları ise (ta ıtan) ile (Banka) dır. Kendi fiili taahhüt edilen ta ıyıcı, yaptığı ı banka muamelesinden dolayı banka ile bu konuda bir anlaşmaya girmiş ve o anlaşmaya uygun olarak komisyon ödemi ve kar ı garanti göstermiştir. Ta ıma aktinin ifası sonunda bu mektubu alıp bankaya iade edecek, ona kar ı mükellefiyetlerinden kurtulacaktır.

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 1966/16
Karar No: 1967/7
Karar Tarihi: 13.12.1967

Bu durumlar, banka teminat mektubunun taıtana verilmesi ve bankanın taıyıcının fiilini taahhüdü, taıtıma aktinin dıında ve ondan tamamıyla ayrı olduunu göstermektedir. Teminat mektubunun bankadan taıyıcı tarafından alınıp taıtana verilmesi fiili ne bu akte ve ne de mektubun taıyıcı tarafından iadesinin istenilmesi olayına taıtıma akti vasfını vermez. Bu itibarla teminat senedinin iade edilmesine dair davada Türk Ticaret Kanununun 767. ve de itirilen Ticaret Kanununun 889. maddelerinde gösterilen zamana ımları tatbik edilemez.

3) Borcun ödenmesi üzerine borçlu senedin geri verilmesini veya iptalini istemek hakkına sahiptir. Garanti edilen neticenin taahkkuk etmi olması halinde dahi durum aynıdır. Garanti alanın, taahhüdü muhtevi mektubu veren bankaya veya ona iade edilmek üzere fiili taahhüt edilen kimseye iade etmesi lazımdır. Bu mektubun iade edilmemesi üzerine açılan dava, bir alacak davası olmayıp bir belgenin iadesi veya bu belgenin hükmünü kaybetmi olması itibariyle iptali davasıdır. Böyle bir davada iade hükmü ile iptal hükmü arasında bir farklılık dü ünülemez. Elinde bu belgeyi tutan yani garanti alan, taahhüt edilen fiilin tamamen yerine getirilmedi ini beyanla savunmada bulunabilir. Muhtevasının hükmü kalmadı ından bahisle iadesi veya iptali istenilen bir belgeyi elinde tutan tarafın aleyhine açılan davada davacının o belgeyi geri istemekte hukuki yararı bulundu u müddetçe zamana ımı itirazı ileri sürülemez. Esasen hakimin verece i iade veya iptal kararı o belgenin yerini alaca ından ve belgenin maddi bir de eri bulunması ından zamana ımı söz konusu olamaz.

Sonuç: Taıtıma aktinin teminatı olarak verilen ve akit ifa edilmi olmasına ra men iade edilmemi bulunan teminat mektubunun iadesi hakkında taıyıcının taıtana aleyhine açtı ı davada, taıtana tarafından Türk Ticaret Kanununun 767. maddesine dayanılmak suretiyle zamana ımı defi ileri sürülemeyece ine ve böyle bir defi kar ısında sözü edilen maddenin tatbikinin mümkün bulunmadı ına birinci görü me ve oylamada oybirli i ile 13.12.1967 tarihinde karar verildi.